

Nr 17.

[Ankom till riksdagens kansli den 22 augusti 1940 kl. 12.30 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser anslag till försvarsväsendets verkstadsnämnd jämte en i anledning av propositionen väckt motion.

(1:a avd.)

1:o) **Försvarsväsendets verkstadsnämnd.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (*Bilaga 2*; punkt 2, sid. 6—9 av statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 1 augusti 1940) föreslagit riksdagen att till Försvarsväsendets verkstadsnämnd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 260,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas:

Kungl. Maj:t beslöt den 24 maj 1940, att ett särskilt, direkt under Kungl. Maj:t lydande organ, benämnt försvarsväsendets verkstadsnämnd, skulle tillse vidare finnas inrättat för att i tekniskt och ekonomiskt hänseende handhåva ledningen av driften vid vissa försvarsväsendet tillhörande fabriker och anstalter. Enligt för verkstadsnämnden i samband därmed fastställd instruktion har nämnden till uppgift att under Kungl. Maj:t handhåva ledningen av driften vid följande fabriker och anstalter, nämligen till tygstationerna hörande tygverkstäder, lantförsvarets ammunitionsfabriker, försvarsväsendet tillhörande krutfabriker, lantförsvarets och flygvapnets laborerings- och apteringscentraler, Carl Gustavs stads gevärsfaktori, centrala torpedverkstaden, försvarsväsendets kemiska anstalt ävensom de försvarsväsendets verkstäder och anstalter i övrigt, som av Kungl. Maj:t må särskilt bestämmas. I sin verksamhet skall nämnden ställa sig till efterrättelse de anvisningar i fråga om krigsberedskapens tillgodoseende, som må lämnas av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, ävensom samråda, förutom med vederbörande förvaltningsmyndigheter, jämväl med statens industrikommission och med statens ammunitionsnämnd.

Genom brev den 21 juni och den 12 juli 1940 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser angående ersättning till ledamöter och personal hos nämnden ävensom rörande ersättning för resor i och för nämndens verksamhet. I förstnämnda brev medgav Kungl. Maj:t härjämte, att kostnaderna för verkstadsnämndens verksamhet såväl för budgetåret 1939/40 som för innevarande

budgetår intill ett belopp av 260,000 kronor tillsvidare finge bestridas av det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 uppförda förskottsanslaget till Försvarsväsendet i allmänhet: Löpande utgifter (Gb).

Till grund för denna medelsanvisning har legat följande av verkstadsnämnden framlagda beräkning:

	1939/40	1940/41
Startkostnader	kronor 20,000	—
Avlöningar och arvoden	» 5,000	kronor 150,000
Resor och inspektioner	» 2,000	» 30,000
Expenser (inklusive lokalhyra, telegram och tryckningskostnader)	» 3,000	» 50,000
	<u>Summa kronor 30,000</u>	<u>kronor 230,000</u>
	kronor 260,000	

I anslutning till förestående medelsbehovsberäkning har verkstadsnämnden framhållit, att vissa svårigheter förelegat vid förslaget uppgörande såvitt avser innevarande budgetår. Då nämndens verksamhet för det dåvarande endast till viss del påbörjats, hade det icke varit möjligt att överblicka, i vilken utsträckning det för nämnden allt efter det verksamheten utvidgades bleve erforderligt att anställa ytterligare personal samt i övrigt utöka sin interna organisation med därav betingade ökade kostnader.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Ledningen av flertalet fabriker och anstalter inom försvarsväsendet hade ansetts böra anförtros åt ett för ändamålet upprättat centralt organ, försvarsväsendets verkstadsnämnd. Syftemålet med denna åtgärd hade främst varit att ernå en rationellare planläggning och driftsledning vid de nämnda anläggningarna än som med hittillsvarande organisation kunnat åga rum. Den företagna åtgärden innebure jämväl — i likhet med inrättandet av statens ammunitionsnämnd — en välbehövlig avlastning från de militära förvaltningsmyndigheterna av en del tyngande arbetsuppgifter.

Vad beträffade medelsbehovet för verkstadsnämnden vore det förenat med vissa svårigheter att tillförlitligt kunna beräkna detta. Efter granskning av det framlagda förslaget hade departementschefen emellertid funnit sig kunna godtaga detsamma. Departementschefen beräknade sålunda medelsbehovet för verkstadsnämndens verksamhet till 260,000 kronor för innevarande budgetår inklusive de på budgetåret 1939/40 belöpande, till 30,000 kronor beräknade kostnaderna. Till den del kostnaderna för nämnden i enlighet med Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 21 juni 1940 bestritts av förskottsanslag, torde detta anslag böra i vanlig ordning beredas ersättning av det anslag, som kunde komma att av riksdagen anvisas.

I överensstämmelse med vad i propositionen nr 247 till 1940 års lagtima riksdag anförts beträffande de för statens ammunitionsnämnd erforderliga anslagsmedlen torde ej heller beträffande verkstadsnämndens anslag någon uppdelning på avlöningsanslag och omkostnadsanslag vara påkallad, och av samma skäl som anförts beträffande ammunitionsnämndens anslag torde även verkstadsnämndens anslag böra givas förslagsanslags natur.

Jämväl i avseende å bestridande av kostnaderna för avlöning enligt gällande avlöningsföreskrifter för militär och civilmilitär personal, som överflyttades till verkstadsnämnden, samt beträffande denna personals ställning

i avlöningshänseende förutsatte departementschefen enahanda anordningar, som gällde för ammunitionsnämndens del.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående dispositionen av anslagsbeloppet i fråga.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag och har icke något att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Försvarsväsendets verkstadsnämnd* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 260,000 kronor.

2:o) **Motion I: 6.** I en inom första kammaren av herr C. A. Lindhagen väckt motion (I: 6) har hemställts, att riksdagen i anledning av proposition nr 1 om ytterligare anslag till upprustningen med 41,260,000 kronor ville 1) uttala sig för, att den av regeringen förordade »sparsamheten» måste även i våra militära utgifter äga rum samt därför 2) besluta åtminstone en väsentlig nedsättning i detta nya anslagskrav utöver de särdeles frikostiga belopp, som redan nedlagts på försvarsväsendet och enligt uppgift redan gjort försvaret märkligt effektivt.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionen.

Föreliggande motion innehåller åtskilliga synpunkter av allmän natur beträffande försvarspolitiska frågor samt vårt lands läge i försvars- och folkförsörjningshänseende, vartill av motionären anknutits uttalanden om att det icke bör vara uteslutet att även i upprustningen söka eftersträva någon sparsamhet. I sin hemställan har motionären anslutit dessa reflexioner till de i propositionen nr 1 äskade anslagen till befästringsarbeten samt försvarsväsendets verkstadsnämnd, sammanlagt omfattande 41,260,000 kronor. Någon anknytning mellan motionens motivering och dessa för speciella ändamål avsedda anslag har motionären icke anfört och har för övrigt sammanfattat de bägge anslagen under den gemensamma rubriken av anslag till upprustningen.

Utskottet.

Utskottet har med hänsyn till den av motionären gjorda hemställan, som anknutits till propositionen nr 1, velat i detta sammanhang behandla motionen. Något uttalande i de av motionären angivna allmänna frågorna finner utskottet icke i detta sammanhang påkallat. Utskottet förutsätter emellertid, att all den sparsamhet iakttages, som med beaktande av föreliggande omständigheter visar sig möjlig att ernå. I avseende å de speciella anslagen har utskottet ansett sig böra hemställa om deras anvisande med av Kungl. Maj:t begärda belopp.

Utskottet hemställer,

att herr Lindhagens ovannämnda motion I:6 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 augusti 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Tjällgren*, *Eriksson* i Ljusdal, *Heiding*, *Berling*, *Mannerskantz*, *Andersson* i Fältensborg, *Andersson* i Rixö, *Nisser* och *Anderson* i Arboga; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Skoglund*, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Tungelsta, *Andersson* i Falkenberg, *Närlinge*, *Andersson* i Löbbo, *Ward*, *Gustafson* i Vimmerby, *Lundberg*, *Ericsson* i Sörsjön och *Bergvall*.
